

CHÊNH LỆCH KỲ HẠN CỦA CÁC NGÂN HÀNG THƯƠNG MẠI VIỆT NAM QUA CƠ CẤU HUY ĐỘNG

Ngày nhận: 28/6/2013
Ngày nhận lại: 28/7/2013
Ngày duyệt đăng: 09/8/2013
Mã số: 9-13-NCTĐ-90

PGS. TS. Lý Hoàng Anh
Hồ Thị Ngọc Tuyền
Trường ĐH Ngân hàng TP.HCM

Tóm tắt: Bài viết tổng hợp dữ liệu cơ cấu huy động theo thời gian của các ngân hàng thương mại (NHTM) trong giai đoạn 2007-2012, số liệu cho thấy 37 cổ phần Việt Nam đã phụ thuộc quá nhiều vào nguồn vốn ngắn hạn dẫn đến bị động đối phó khi khách hàng rút tiền và rất dễ rơi vào tình trạng mất cân đối kỳ hạn. Từ việc phát hiện ra một trong những nguyên nhân của tình trạng trên là các ngân hàng chưa chú trọng thu hút nguồn huy động dài hạn, nhóm tác giả đã gợi ý các giải pháp để giải quyết vấn đề này.

Từ khóa: Mất cân đối kỳ hạn, cơ cấu huy động, chênh lệch kỳ hạn.

Đặt vấn đề

Thực tế những năm qua ở Việt Nam cho thấy cùng với tăng trưởng của nền kinh tế, hệ thống ngân hàng Việt Nam phát triển mạnh về quy mô. Tuy nhiên, sự tăng trưởng nóng đó đi liền với hàng loạt khó khăn gây bất ổn định thị trường tiền tệ mà đặc biệt là các đợt chạy đua lãi suất vào tháng 02/2008, trước tháng 9/2011 và đua lãi suất dài hạn sau tháng 6/2012. Một trong những nguyên nhân trực tiếp của tình trạng đó là do mất cân đối kỳ hạn giữa cho vay và huy động dẫn đến thiếu thanh khoản tại các ngân hàng mà đặc biệt là các ngân hàng nhỏ. Trong nghiên cứu này nhóm tác giả xem xét nguyên nhân gây mất cân đối kỳ hạn từ cơ cấu huy động.

Cơ sở lý thuyết

Bis (2008) cho rằng bản chất chuyển đổi kỳ hạn (sử dụng nợ phải trả ngắn hạn để cho vay dài hạn) trong chức năng cơ bản của ngân hàng đã khiến cho ngân hàng dễ chịu tác động bởi rủi ro thanh khoản từ bản thân ngân hàng và từ biến động của thị trường. Xét trên toàn hệ thống, hệ thống tài chính nắm giữ các tài sản dài hạn có tính thanh khoản kém được tài trợ bởi khoản nợ ngắn

hạn, bất kỳ sự giảm sút một cách đồng bộ và đột ngột của bảng cân đối sẽ làm xuất hiện căng thẳng đầu đó trong hệ thống. Khi này không phải tất cả các ngân hàng đều có thể điều chỉnh bảng cân đối một cách linh hoạt để giải quyết tình trạng căng thẳng. Điều này là do toàn hệ thống luôn tồn tại chênh lệch kỳ hạn. Mặc dù ngân hàng trung ương (NHTW) có thể làm người cho vay cuối cùng nhưng cũng chỉ có thể làm dịu căng thẳng thanh khoản ở một ngân hàng chứ không thể làm dịu thanh khoản của toàn hệ thống. Nguyên nhân của của tình trạng này là do một số ngân hàng đã sử dụng đòn bẩy cao, đã tài trợ cho những tài sản có tính thanh khoản kém bằng các khoản nợ ngắn hạn như tiền gửi. Các khoản tiền gửi ngắn hạn, khi đến hạn các ngân hàng sẽ phải lâm vào tình trạng mất cân đối kỳ hạn. Đó là những gì xảy ra cho Bear Stearns (ở Mỹ), Northern Rock (ở Anh) và các SIV (Structured Investment Vehicle) đã bị mắc cạn bởi sự tài trợ vốn giảm dần trong cuộc khủng hoảng tín dụng. Beakley và Cowan (2004) cho rằng sự phụ thuộc quá mức vào nợ ngắn hạn đã tạo ra tổn hại cho ngân hàng trước những căng thẳng về tài chính. Nguyên nhân của tình trạng này là do người gửi tiền thích gửi ngắn hạn (Sharma và Paul, 2004), trong khi đó các